

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR:</p> <p>Egész évre . . . 10 kor.</p> <p>Félévre 6 „</p>	<p>Szerkeszti :</p> <p>DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.</p> <p>Főmunkatárs :</p> <p>Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadó- — hivatal — Budapest, Károly-körút 19.</p>
---	--	---

Tartalom: A kir. közjegyző tanusítványa a kir. Curia joggyakorlatában. — Felsőbirósági határozatok. — Szemle.

A kir. közjegyző tanusítványa a kir. Curia joggyakorlatában.

A m. kir. Curia az orsz. képviselőválasztások feletti bíraskodásról szóló 1899 : XV. t.-cikk 21. §-ára való hivatkozással több esetben következetesen részint hivatalból, részint kifogás folytán visszautasította a választás érvénytelenítését tárgyozó kérvényt abban az esetben, amikor a kérvényezőknak a kérdéses választásra érvényes választói névjegyzékben való azonossága a kir. közjegyző oly tanusítványával igazoltatott, — amely szerint ezt a kérdéses körülményt a kir. közjegyző nem közvetlen tudomásából, de személyazonossági tanuk alkalmazásával állapította meg, — másszóval a Curia felfogása szerint az 1899. évi XV. t.-cikk 21. §-ának második bekezdésében foglalt s a kérvényezőknak a választói névjegyzékben foglalt választóval való azonosságáról szóló közjegyzői tanusítvány azonossági tanuk alkalmazásával ki nem állítható, illetve ily alakban a felhívott törvényszakasznak meg nem felel; még pedig meg nem felel még akkor sem, ha az azonossági tanuk csak a névalírás hitelesítésénél ugyanazon törvénycikk 25. §-a alapján alkalmaztatnak; mert a kérdéses azonosságot a kir. közjegyző a törvény világos értelme, szövege, a szavak közönséges értelménél fogva csak közvetlen ismeretén alapuló legjobb tudomása alapján tanusíthatja, mert ezen új hatáskörében nem járhat el a kir. közjegyző a közjegyzői törvény alakszerűségei szerint, mivel ez esetben nincs

szó oly tény tanúsításáról, melyet a közjegyző saját tudomásából ismerhetne, mert a közjegyzői törvény tüzetesen (taxative) határozza meg a tanusítvány felvehetésének eseteit s ezek közé a kérdésben forgó eset nem tartozik, mert a Curia az azonossági tanuk alkalmazása esetén ezekben semmi garantiát nem lát, amennyiben állításukért mi felelősséggel sem tartoznak, mert ez esetben a közjegyzői törvénynek sem 103., sem 70. §-a nem alkalmazható, mert az 1899: XV. t.-cikk nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy a közjegyző ezen tanusítvány kiállításánál is az 1874: XXXV. t.-cikk szerint tartoznék eljárni. (226/902, 316/902, 7/903, 38/905, 30/905. cur. bir. sz. határozatok.)

Megjegyzem, hogy az eddig ismertett curiai határozatok arról tesznek bizonyosságot, miként az eljáró kir. közjegyzők a kiadott tanusítványban csak azt tanusították, hogy előttük az általuk alkalmazott azonossági tanuk a kérvényezőknél a névjegyzékben foglalt választókkal való azonosságát igazolták.

Egészen eltérő azonban ettől a következő, általam használt, de végeredményében ugyanazon sorsra jutott hitelesítési záradék.

Az 1899. évi XV. t.-cikk 25. §-a értelmében a kérvényezők a kérvény első példányát aláírni s aláírásaikat közjegyzőileg vagy bíróilag hitelesíttetni tartoznak.

Ez az egyik közjegyzői functio, az egyik tanusítvány.

Ugyanazon törvénycikk 21. §-ának második bekezdése értelmében pedig a kérvényezőknek a névjegyzékben való választóval való azonossága a községi előljáróság vagy kir. közjegyző tanusítványával igazolandó.

Ez a második közjegyzői functio, a második tanusítvány.

Az első tanusítvány az 1874: XXXV. t.-cz. 92. §-a alapján, mint a „névalírások hitelesítése“, a második ellenben, mint tény bizonyítása az 1874: XXXV. t.-cikk 97. §-a értelmében veendő fel. De az eljárás egyszerűsítése végett a két tanusítvány felvétele egy jegyzőkönyvbe is foglalható, a megjelent felek az iránt keresvén meg az ügyködő kir. közjegyzőt, hogy a felmutatott kérvényen aláírásaikat hitelesítse (25. §) s azután, hogy a nála közjegyzői létben levő névjegyzékben foglalt választókkal való azonosságukat tanúsítsa (21. §).

Ezen megkeresés folytán — nem ismervén a feleket — mindenekelőtt azonossági tanukat alkalmaztam s a közjegyzői törvény 70. §-a alapján ekként köteleességszerűleg meggyőződést szereztem arról,

hogy a nálam megjelent felek tényleg azonosak az illető néven jelentkezőkkel.

Ennek megtörténte után a felek a kérvényt előttem aláírván, áttértem második feladatomra, a 21. §-beli ténybizonyításra, és az 1905. évre érvényes s nálam hivatalos őrizetemben lévő választói névjegyzék kiemelésével — minden egyes felet — az azonossági tanuk kikérdezése mellett, a választói névjegyzék vonatkozó hasonnevű választójával, „azonosítottam“, vagyis kikérdeztem a névjegyzék minden egyes rovatára nézve, t. i. családi s melléknévére, foglalkozására, lakhelyére, a választói jogosultság alapjára s életkorára nézve s miután mindezen adatok a fél s a tanuk bemondásával egyeztek és az egész választói névjegyzék más hasonló nevű választót fél nem tüntetett, ezek alapján azután kiállítottam a második tanusítványt, amelyért a felelősséget mindenki vel szemben s mindenütt köteleességszerűen elvállalom.

A kétféle, egészen különböző természetű tanusítványt magában foglaló záradékom tehát szóról-szóra így hangzott:

„Az általam a mai alulírt napon ügyszám alatt felvett jegyzőkönyv alapján tanusítom, hogy A., B., C. stb. (család- és melléknév, foglalkozás és lakás), kiknek személyazonosságát X. és Y. (család-, melléknév, foglalkozás és lakóhely szerinti megjelölés) általam személyesen ismert azonossági tanuk igazolták, a jelen kérvényt előttem sajátkezűleg aláírták és miután meggyőződtem a most felsorolt feleknek a nálam létben kezelt 1905. évre szóló sátoraljaujhelyi választókerület országgyűlési képviselőválasztók állandó névjegyzéke vonatkozó sorszámai alatt felsorolt választókkal való azonosságáról, külön tanusítom egyúttal azt is, hogy az 1. alatti N. N. azonos a sátoraljaujhelyi választókerülethez tartozó község 17. tizenhét sorszámu választójával stb. Kelet, aláírás, hiv. pecsét.“

Az előadottakból nyilvánvaló, hogy az általam használt záradék és az idézett curiai határozatok alapjául szolgált záradékok közt lényeges különbség van.

Az utóbbiakban a kérvényezőknek a névjegyzékbeli választókkal való azonosságának igazolására alkalmaztatnak azonossági tanuk és a kir. közjegyző az azonossági tanuk e részbeni kijelentéseit tanusítja, másszóval nem a kir. közjegyző saját személyében, hanem a tanuk igazolják a kérdéses azonosságot.

Az én eljárásomból kifolyó záradék szerint ellenben első-sorban s egyedül a névalírás tanusítása végett alkalmaztatnak az

azonossági tanuk, s csak miután már a névaláírók személyazonosságáról törvényszerint meggyőződést szereztem, következik a másik azonosságnak, t. i. a választó és kérvényező személyazonosságának saját személyemben való tanúsítása, másszóval nem az alkalmazott azonossági tanuk bizonyítanak, hanem én, az eljáró kir. közjegyző bizonyítom ezt az azonosságot, még pedig az alapul szolgáló névjegyzék áttanulmányozása, a felek s az azonossági tanuk kikérdezése alapján.

Szembeszökő ez a különbség, a Curia ennek dacára az én esetemben is, bár nem hivatalból, de kifogás alapján a 65. § értelmében és a 67. § teljes figyelmen kívül hagyásával a következő megokolással utasította vissza a kérvényt:

„Bár vitán kívül áll, hogy a kir. közjegyző a saját tapasztalatai tudomásának mi módon való szerzését a hitelesítési záradékban feltüntetni nem tartozik, de minthogy a fent ismertetett hitelesítési záradékból kitűnik, hogy a kir. közjegyző az aláírások hitelesítésekor az aláírókat személyesen nem ismerte és minthogy ennek dacára a választókkal való azonosságról ugyanakkor az aláírások hitelesítésével egyfolytában kiállított tanusítványának alapjául szolgáló meggyőződésének mily alapon való keletkezését fel nem tüntette, okszerűen következik, hogy a kérvényezőknak a választókkal való személyazonosságára vonatkozó tanusítványa is az azonossági tanuk igazolásán alapszik, minthogy pedig a 21. § rendelkezéséből kétségtelen (?) hogy a kir. közjegyző tanusítványának a saját tapasztalati tudomásán kell alapulnia, a fent jelölt hitelesítési záradék pedig e kivánalmaknak meg nem felel, a 21. §-ra alapított kifogás következtében a kérvényt vissza kellett utasítani.“

Tehát nincs különbség a Curia felfogása szerint a fentebb ismertetett kétféle záradék közt, mihelyt a kir. közjegyző személyében a bizonyítás alapjául szolgáló tudomás nem közvetlen, hanem mint nálam volt, a névjegyzék áttanulmányozása, a felek s a tanuk kikérdezése által közvetett, akkor már a kir. közjegyző tanusítványa nem elegendő.

* * *

A kérdés történeti előzményeinek ismertetése után áttérek a törvény, az 1899. XV. t.-cz. 21. §-ának második bekezdésében foglalt közjegyzői tanusítvány lényegének és kellékeinek, valamint a közjegyzői törvény idevonatkozó részének méltatására.

*

Időt s munkát nem kimélve, a legszorgosabban áttanulmányoztam nemcsak az 1899. évi XV. t.-cikket, hanem annak összes előmunkálatait és a vonatkozó törvényjavaslat indokolását és constatálom, hogy sem magában a törvény szövegében, sem annak előmunkálataiban sehol egy árva szó sincs arról, hogy a kir. közjegyző kérdéses tanusítványa csakis kizárólag közvetlen tudomása alapján adható ki, és sehol egy szó sincs arról, hogy a kir. közjegyző ezen új hatáskörében ne a közjegyzői törvény alakszerűségei szerint járjon el. Ez oly tény, melyet elvitatni nem lehet.

Már most mi következik ebből?

Miután az új törvény az új hatáskörre nézve semmi néven nevezendő korlátozó vagy alaki intézkedéseket elő nem ír, a kir. közjegyző az alakszerűségek szempontjából más törvényre, mint a szervezeti alaptörvényre nem támaszkodhatik és más törvény szerint el sem járhat. Az 1899. évi XV. t.-cz. új hatáskört biztosít a kir. közjegyzőnek, másszóval a ténybizonyítás egy új fajtát állapítja meg, anélkül, hogy egy árva szóval közelebbről körülírná, hogy az új tanusítvány milyen alapon állíttassék ki.

Kétségtelen s minden vitán felül áll, hogy ily esetben a kir. közjegyző, hacsak nem creál magának törvényen kívül új alakiságokat, helyesen, szabályosan és törvényesen csak a közjegyzői törvényt alkalmazhatja. Mert a törvényhozó hallgatásával kétségtelenül azt jelzi, hogy az új tanusítvány kiállítása s kellékei tekintetében nem látja szükségét annak, hogy a közjegyzői alaptörvénytől eltérést statuáljon, és hogy az új tanusítvány más eltérő formában s alapokon állíttassék ki.

A közölt curiai határozatoknak az az indokolása, hogy a 21. § szövegének „a közönséges értelemnél“ fogva, „világos értelmé szerint“, „a törvény ezen rendelkezéséből“ kétségtelen következnek, hogy a kir. közjegyző ezt a tanusítványt csak saját tudomása alapján van hivatva kiállítani, egyenesen érthetetlen, mert a kérdéses szövegből, akárhányszor s akárhogyan olvassuk is el azt, egyéb nem következik s nem olvasható ki, mint hogy a kérdéses azonosság a kir. közjegyző tanusítványával igazolandó.

Most vizsgáljuk meg a két törvényt egymáshoz való viszonylatában a tanusítványokat illetőleg.

A közjegyzői törvény (1874:XXXV. t.-cz.) értelmében a kir. közjegyző kétféle tanusítványok felvételére jogosult:

1. (97. §) oly tények constatálására, melyek az ő jelenlété-

ben történtek, ha a ténynek az a célja, hogy valamely jogi következményt vonjon maga után, feltéve, hogy a tény, melyet a közjegyző tanusít, olyan, melynek észlelete, megvizsgálása s tanusítása különös szakértelmet nem igényel;

2. jogosítva van oly tényleges jelenségeknek, mint már befejezett tények eredményeinek tanusítására, melyeknek létéről a közjegyző meggyőződést szerezhet. (1874:XXXV. t.-cz. 100. §.) Vagyis kiállítható a tanusítvány oly meglevő, már nyugvó állapotokról, tényekről, melyek bizonyos, előzően már lefolyt (s nem a kir. közjegyző előtt történt) cselekményeknek vagy tényeknek a bekövetkezett stabilis eredményei.

A különbség a ténytanusítás két faja közt, hogy az 1. pont szerinti oly tényekről is kiadhatók közokirati joghatálylyal, amelyek a törvényben nincsenek felsorolva, mert a 97. § a közjegyző által tanusítható tényeket csak exemplificative sorolja fel (az esetek kimerítő felsorolása merőben lehetetlen), míg a 2. pontban körülírt tanusítványok, melyek lényegileg a birói szemlével azonosok, csakis oly tényekről adhatók ki, melyek a törvényben határozottan felsorolva vannak.

Kiemeltük, hogy az 1899: XV. t.-czikk a 21. §-ban új hatáskört biztosít a közjegyzőnek a tanusítványok felvétele körében; kérdés már most, hogy a kérvényezőknek a névjegyzékbeli választókkal való azonosságáról szóló közjegyzői tanusítvány az első vagy a második pontban meghatározott tanusítványok közé tartozik-e?

Az kétségtelen, amint az az idézett curiai határozatok egyikében világosan ki is van mondva, hogy itt nem oly tény tanusításáról van szó, mely a közjegyző előtt folyt le, hanem igenis szó van annak a nyugvó állapotnak, bekövetkezett ténynek vagy eredménynek tanusításáról, hogy a kérvényező a névjegyzékben tényleg be van vezetve, másszóval, ami teljesen aequivalens, hogy vele azonos, mely bekövetkezett tény vagy eredményt megelőzte a választók összeírására kirendelt összeíró bizottság működése s ezen eljárásnak összes többi fázisai.

Kétségtelen tehát, hogy a kérdéses tanusítvány a 2. pont alattiak közé tartozik s az 1899. XV. t.-czikk 21. § második bekezdésében foglalt tanusítvány ekként a közjegyzői alaptörvény 100. §-ába beleilleszkedik.

Ezek után vizsgáljuk meg, hogy mik az új hatáskörbeli tanusítvány kellei s mi a lényege?

Miután ezen új hatáskörbeli tanusítvány kelleiről s lényegéről az új törvény egyáltalában nem intézkedik, úgy állítandó s állítható ki csak, amint azt a közjegyzői alaptörvény rendel.

A kellekkel röviden végezhetünk, ezek a közjegyzői alaptörvény 103. §-ában vannak megállapítva.

Mi a lényege e tanusítványnak, vagyis mit kell tanusítanom s mik azon eszközök és módok, amelyek útján és által a tanusítandó tényről meggyőződést szerezhetek?

Tanusítanom kell a kérvényezőnek a névjegyzékbeli választóval való azonosságát, vagyis azt, hogy az előttem megjelent személy a nálam hivatalos őrizetben tartott s a vonatkozó évre érvényes választói névjegyzékbe be van vezetve, még másként, hogy a jelentkező kérvényező egyúttal választó.

Kétféle meggyőződésem lehet, közvetlen és bizonyos körülmények által közvetett, közvetített meggyőződésem.

Közvetlen tudomással csak akkor bírunk valamely tényről, ha annak megtörténtéről közvetlen érzéki észleleteink vannak.

Arról, hogy az előttem megjelent fél tényleg be van vezetve a névjegyzékbe, közvetlen tudomásom csak a legritkább esetben lehet; csak akkor, ha — tagja lévén az összeíró küldöttségnek — az a személy az összeíró küldöttség előtt személyesen megjelent s választói minősége jelenlétemben megállapított, vagy ha közjegyzői területem összes választó s nem választó lakosait a legalaposabban ismerem.

Ilyen alapon azonban a kérdéses tanusítvány a lehető leg-ritkább esetben lesz kiállítható, minélfogva nem tételezhető fel a törvényhozóról, hogy ezen kivételesen előfordulható esetet tartva szem előtt, ezzel a célzattal jelölte volna ki a kir. közjegyzőt, mint oly közeget, aki a községi előjáróság mellett hivatva lenne a kérdéses tanusítvány kiállítására.

A második alapon, a bizonyos körülmények által közvetített tudomásszerzés meggyőződés alapján a tanusítvány már de regula kiállítható.

Milyenek legyenek ezek a közvetítő adatok s körülmények? Mindenesetre olyanok, amelyek emberi számítás szerint alkalmasak a kir. közjegyzőt meggyőzni a kérdéses tanusítvány kiadására, olyanok, melyek a lehetőség szerint a személybeni tévedést kizárják

s amelyek alapján kiadott tanusítványért a kir. közjegyző épp úgy elvállalja feltétlenül a felelősséget, mintha közvetlen tudomás alapján állította volna azt ki.

Hogy melyek ezek az adatok, azt taxative megállapítani alig lehet. Ez a körülmények és viszonyoktól függ.

Mindenesetre a legfontosabb és minden egyes esetben feltétlenül alkalmazásba veendő segédeszköz az 1899. XV. t.-cz. 150. §-a alapján a kir. közjegyzőnél letétbe helyezett névjegyzék, amelyben minden egyes választó családi s melléknevével, foglalkozásával, életkorával s választói jogosultsága alapjával jogérvényesen be van vezetve s mely — ne feledjük — évenként hivatalosan kiigazítatik.

Kiemelendő főleg az a körülmény, hogy a törvény egyáltalában nem határozza meg azon feltételeket, amelyekről függőleg kiállíthatja a közjegyző a kérdéses tanusítványt. Egészen reá van bízva tehát az, hogy erről az itt kérdéses azonosságról hogyan győződik meg. A fődolog, hogy — ha egyszer kiadta a tanusítványt, — akkor teljes felelősséggel is tartozik érte s akkor addig, amíg ezt a közhitelű okiratot meg nem döntik, azt, amit a kir. közjegyző, mint közhitelű személy tanusít, igaznak kell elfogadni, s az illető kérvényezőt, mint igazolt választót a kérvény beadására jogosultnak kell tartani.

Ezekben ki vannak merítve a kérdéses tanusítvány lényeges kellékei.

Visszatérek már most fent ismertetett kettős tanusítványt magában foglaló záradékomra.

Szövegéből kitűnik, hogy azonossági tanukat nem a 21. § második bekezdésében foglalt ténytanusítás céljából, hanem a 25. § előírt névalírások hitelesítése céljából alkalmaztam, a közjegyzői alaptörvény 70. §-ának követelményei szerint avégből, hogy — miként e törvényhely mondja — „meggyőződést szerezzek a jelentkező felek és a névalírók személyazonossága iránt“.

Mihelyt ez megtörtént, mihelyt az azonossági tanuk kijelentésével ez a meggyőződés megérlelődött bennem, attól a perctől kezdve már jogilag és a közjegyzői felelősség szempontjából az eredetileg általam személyesen ismert vagy azonossági tanuk által igazolt felek személyazonossága tekintetében semmi különbség nincsen.

Egészen irrelevans tehát a 21. §-beli ténytanusítás szempontjából, vagyis a kérvényezőknek a névjegyzékbeli választókkal való

azonossága kérdése szempontjából az, hogy az első tanusítványnál alkalmaztattak-e az azonossági tanuk vagy sem? Sőt még ha személyesen ismertem volna is a feleket a névalírás tanusítása szempontjából, ez még fel nem jogosít engem arra, hogy a 21. §-beli ténytanusítványt kiadjam legalább addig nem, míg más adatokkal s tényekkel közvetett úton meggyőződést nem szereztem arról, miként a névalírás tekintetében általam személyesen ismert felek, mint kérvényezők azonosak a névjegyzékbeli választókkal.

Amíg egyrészt sok esetben nem lesz elég a 21. §-beli tanusítvány kiállításához az a körülmény, hogy a közjegyző a jelentkező kérvényezőket személyesen ismeri, viszont másrészt a jelentkező felek személyazonosságának tanuk által való igazolása semmi esetre sem ok a tanusítvány elégtelenségére, ha a kir. közjegyző egyébként a 21. §-beli azonosságról meggyőződött.

A törvényes álláspont tehát az, hogy kizárólag és egyedül a kir. közjegyző dolga és feladata, ha a kérdéses tanusítványt kiállítani akarja, a konkrét esettől függő körülmények latbavételével megállapítani, hogy mely tényeket és körülményeket tart elegendőknek a kérdéses tanusítvány kiállítására; ha aggályai lesznek, akkor természetesen kötelessége a tanusítvány kiállítását megtagadni. A meggyőződés megmérlelésére alkalmas tényezők megbírá- lása egészen a kir. közjegyző discretionális jogkörébe van utalva.

Nézzük most már a fentközlött curiai határozatok indokait egyenként.

1. Hogy a Curia által hangoztatott „közvetlen tudomás“-ról a törvényben s előmunkálataiban szó nincsen s abból egyáltalában ki sem magyarázható, már fentebb láttuk.

2. Abból a körülményből, hogy az 1899 : XV. t.-cz. a 21. §-beli tanusítványra vonatkozólag különleges kellékeket elő nem ír, nem az következik helyesen, hogy ezen új hatáskörében a kir. közjegyző nem járhat el a közjegyzői törvény szerint, hanem igenis, helyesen jogilag csak az következhetik, hogy törvényes intézkedés hiányában másként el sem járhat, mint az alaptörvény (1874 : XXXV.) szerint. Ellenkezően áll a dolog tehát: azért, mert nincs más újabb intézkedés, irányadó csupán a közjegyzői törvény lehet.

Nem hiszem, hogy találkozónék az országban közjegyző, aki a kérdéses tanusítványt jegyzőkönyv felvétele, ügyszámmal való ellátása nélkül adná ki, pedig mindezek oly alakszerűségek, melyekről éppen az eliminálni kívánt közjegyzői törvény rendelkezik.

Ugyanezen indokolás alapján azt is állíthatná valaki, hogy a kir. közjegyző akadályoztatása esetén, törvényesen kirendelt helyettese a tanusítványt ki nem állíthatná, mert erről az új törvény nem szól.

3. Az sem áll, hogy a közjegyzői törvény csak oly tanusítványok kiállítását engedi meg, amelyek a közjegyző előtt lefolyt tények bizonyítását tárgyazzák. Hogy miért nem áll meg ez az indok, fentebb ki lett fejtve.

4. Nem áll az sem, hogy az azonossági tanukat állításuk valódiságáért mi felelősség sem terheli.

A kir. közjegyző maga válogatja meg az adott eset körülményeihez képest azokat az eszközöket, amelyeket alkalmasnak vél annak a meggyőződésének a megérlelésére, amely a tanusítvány kiadhatásához szükséges.

Ha tehát a névaláírás tekintetében (25. §) alkalmazott azonossági tanukat a 21. §-beli azonosság megállapítása végett kikérdezi, ez csak egyik eszköze a közvetett meggyőződésnek.

Egyébként az azonossági tanuk büntetőjogi felelősséggel tartoznak állításaik valódiságáért és alkalmazhatóságuk bizonyos törvényes qualificatiohoz van kötve. (1874:XXXV. t.-cz. 72. §.)

5. Az egyik curiai határozat indokolásában különösen hangsúlyozza, hogy a kérvényezők ebbeli jogosultságának törvényes előfeltételei a bíróság által teljes szigorral ellenőrizendők.

Szerény nézetem szerint a Curia a törvényes szigor megengedett határain messze túl ment akkor, amidőn a közjegyzői tanusítvány kiadását majdnem lehetetlenné teszi.

Hiszen csakis arról lehet szó, hogy a kérdéses azonosság tekintetében minden kételyt lehetőleg kizárjunk. Magam részéről sokkal nagyobb biztosítékot látok abban a közjegyzői tanusítványban, mely habár azonossági tanukra támaszkodva, a választói névjegyzék alapos áttanulmányozásán, a felek és a tanuk alapos kikérdezésén épül fel, mint a Curia által megkivánt, de a törvényben nem gyökeredző közvetlen tudomás alapján kiadott tanusítványban azért, mert nagyon jól tudom, hogy ezt a közvetlen tudomást megszerezni felette nehéz s mert emberi számítás szerint tanuk alkalmazásával kisebb a tévedés lehetősége.

Sőt még tovább megyek s állítom, hogy a törvény szövegében első helyen említett községi előjáróság tanusítványánál is, több biztosítékot látok a közjegyzőiben, mert rendszerint nem állítatnak

ki azzal a szörszálhasogatásig menő pontossággal és lelkiismeretességgel, amely a közjegyzői ügyködés természetében fekszik.

6. Végül említésreméltó az én esetemben hozott curiai határozat indokolása, melyet a fentebb szó szerint idéztem.

Elismeri a Curia, hogy a kir. közjegyző a kérdéses tanusítványban meggyőződésének forrásait felsorolni nem tartozik, de mert a 25. §-beli aláírások hitelesítésekor azonossági tanukat alkalmazott és meggyőződésének mily alapon való keletkezését fel nem tüntette, ebből „okszerűleg“ azt a következtetést vonja le, hogy a 21. §-beli azonosság is csak az azonossági tanuk igazolásán alapszik. Hát ez szerény nézetünk szerint nem okszerű következtetés, mert — a fentiek szerint — az azonossági tanuk szereplése a 25. §-beli tanusítványnál semmiképen sem befolyásolhatja a 21. §-beli tanusítványt, továbbá, mert az azonossági tanuk kikérdezése csak egyik eszköze a közjegyzőben megkivántató meggyőződés keletkezésének és mert (a Curia előtt) ismeretlen tényekből következtetést vonni nem lehet.

A Curia ismertetett s a törvényben nem gyökeredző s abból ki sem magyarázható, sőt a ratio legis-sel is ellenkező álláspontjának elég súlyosak lesznek a következményei.

A kir. közjegyzők ezentúl saját jól felfogott érdekükben, de a felek érdekében is a 21. §-beli tanusítvány kiállítását meg fogják tagadni; megtagadhatják joggal, mert a bizonyítandó tény közvetlen tudomásával igen kivételes esetekben fognak bírni, közvetett tudomás pedig nem lévén elegendő, az 1899. évi XV. t.-cz. 21. §-beli közjegyzői működési kör a községi előjáróságok előnyére igen kis térre zsugorodik össze s így a törvény intentiójával ellentétben, ezentúl ezt a tanusítványt rendszerint csak a községi előjáróságok fogják kiállítani.

Ámde a 25. § szerint a kérvényezők névaláírása hitelesítendő lévén, a községi előjáróságok sem fogják a 21. §-beli tanusítványt másképp kiállíthatni, mint ha — a névaláírás hitelesítésénél — már akár a bíróságnál, akár a kir. közjegyzőnél jelen vannak. Már pedig ez a körülmény az egész eljárást szerfelett megnehezíti és megdrágítja. Megnehezíti különösen akkor, ha a tíz kérvényező több községben lakik. (Ez volt az én esetem is.)

Dr. Kovaliczky Elek
sátoraljaujhelyi kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

181. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 78. §-a értelmében, ha valamely fél egyikét sem érti azon nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van, két tanu vagy egy másik közjegyző jelenléte szükséges a közjegyzői okirat felvételénél; a 72. § e) pontja értelmében azonban nem lehetnek tanuk, akik valamely fél szolgálatában állanak.

Minthogy pedig nem vitás az, hogy felperes csak a francia nyelvet érti, valamint az sem, hogy az A) alatti közjegyzői okirat felvételénél tanukként szereplő Cs. J. és S. G. alperes üzleti alkalmazottjai, ennél fogva az A) alatti okirat a törvényes kellékeknek meg nem felelően, közokirat erejével nem bír. Tekintettel azonban arra, hogy az A) alatti okirat az 1868 : LIV. t.-cz. 167. és 168. §-aiban előírt kellékeknek megfelel, az 1874. évi XXXV. t.-cz. 68. §-ának végbekezdése értelmében érvényes magánokiratoknak tekintendő. Minthogy pedig azzal szemben felperes nem bizonyította azt, hogy az A) alatti okirat tartalma valótlan, ennél fogva az elsőbiróság ítéletét ezen és az ezekkel nem ellentétes saját indokai alapján helyben kellett hagyni. (Budapesti kir. tábla.)

A másodbiróság ítélete az abban felhívott és felhozott indokoknál fogva s azért hagyaték helyben, mert az A) alatti okirat érvényességét felperes támadván meg, az érvénytelenség okait bebizonyítani ő tartozott; már pedig semmivel sem bizonyította, hogy a jogügylet hatálya attól tétetett volna függővé, hogy az közokiratba foglaltassék és mert nincs törvényes ok arra, hogy Sch. B. közjegyző és dr. B. I. tolmács, az A) alattinál mint magánokiratnál tanuként ne alkalmaztathassanak; ezek pedig úgy az A) alatti okiratban, mint tanuvallomásaikban az 1868 : LIV. t.-cz. 168. §-a szabályainak megtartását bizonyították. (Curia 1905. márcz. 14. 3128/1904. P. sz.)

*

182. A leltározási napidíjak (1880 : LI. t.-cz. 25. §) nem a csődvagyon, hanem az egyes napokon leltározott ingók becsértéke után számítandók. (Debreczeni kir. tábla 1905. márcz. 22. 868. sz.)

*

183. Minthogy az 1881 : LX. t.-cz. 43. §-ának végtétele szerint a teljesítési határidő lejártától a tőke után a törvényes mennyiségű

késedelmi kamat jár abban az esetben is, ha a kamatfizetés iránt a végrehajtható ítéletben vagy birói egyezségben kötelezettség nem foglaltatik s minthogy a végrehajtáshoz való jog tekintetében az előzetes peres eljárás nélkül végrehajtható közjegyzői okiratnak ugyanaz a hatálya van, mint a birói ítéletnek vagy egyezségnek, a közjegyzői okirat alapján kért kielégítési végrehajtás a kérelmezett és a teljesítési határidő lejártától esedékes törvényes kamatok erejéig is elrendelendő, jóllehet az okiratban késedelmi kamat kikötve nincs. (Szegedi kir. tábla 5758/1904. sz.)

*

184. Az elsőfokú fegyelmi bíróság határozata megváltoztatik, kir. közjegyző az ellene fenforogni látszó és az 1886 : VII. t.-cz. 42. §-a 1-ső pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt vád alá helyeztetik, minek következtében az elsőfokú fegyelmi bíróság további eljárásra utasítatik. Indokok : A kiderített tényállás szerint a panaszlott kir. közjegyző a szikszói kir. járásbiróságtól néhai és neje hagyatéki ügyében azt a birói megbízást kapta, hogy az örökhagyók nevére nem telekkönyvezett ingatlanokra nézve a tulajdonjognak telekkönyvi bekebelezésére alkalmas külön okiratot vagy ezt pótló külön jegyzőkönyvet vegyen fel-val, mint telekkönyvi tulajdonossal és átruházóval, a mely megbízás az 1894 : XVI. t.-cz. 67. § rendelkezésén alapszik. Panaszlott kir. közjegyző a külön jegyzőkönyvet 1902. szeptember 23-án felvette, de utóbb kitűnt, hogy az abban kézjegyeként előforduló aláírása, most nevezettől nem származhatott, mert már 1901. ápril 19-én elhalt volt. Az 1886 : VII. t.-cz. 43. §-a szerint a közjegyző a bíróságtól nyert megbízásoknak teljesítésében azok szerint a szabályok szerint köteles eljárni, a melyek a bíróság kiküldötteire általában érvényesek. A hagyatékot tárgyaló birói kiküldött, ha erre őt törvény vagy rendelet egyenesen nem utasítja is, már a dolog természeténél fogva köteles a tárgyalásra megidézett örökösök, vagy az 1894 : XVI. t.-cz. 67. §-a esetében a külön okirat kiállítására, vagy a külön jegyzőkönyv aláírására hivatottak személyazonossága tekintetében, ha nem is az 1874 : XXXV. t.-cz. 70. és 80. §-a által előírt módon meggyőződést szerezni, de legalább a személyben való tévedés elkerülése végett az azonosság valószínűsítésére törekedni akkor, a mikor a tárgyaló birói kiküldött a személyeket nem ismeri. A kir. közjegyző azonban az ügyiratok adatai szerint még ezt a legcsekélyebb óvatosságot sem tartotta

szem előtt, mert nem is állította védekezésében azt, hogy az iránt érdeklődött volna, hogy az idézés -nak valóban kézbesített-e, vagy hogy attól az egyéntől, a ki képében állítólag jelentkezett, ez idézvény előmutatását megkivánta volna, vagy végül, hogy az ugyanaz napra és ugyanazon hagyatéki ügyben idézett és megjelent érdekeltet a jelentkező személyazonossága iránt megkérdezte volna, sőt a panaszlott kir. közjegyző védekezésében egyáltalán elő sem tudta adni azt, hogy a személyazonosság kipuhatólására bármit is tett volna. Ilyen körülmények közt a kir. közjegyző hivatalával járó köteleesség megszegésének vétsége az 1886: VII. t.-cz. 42. §-a 1. pontja értelmében fennforogni látszik, és a jogos vádlásra elegendő ok mutatkozik, azért a vád alá helyezés ki volt mondandó. (Curia kisebb fegyelmi tanácsa 1905. február 11. 25/1905 k. fegy. sz.)

Hagyatéki eljárás.

185. Alperes biztosítótársaság nem állította és a hagyatéki iratokból sem állapítható meg, hogy felperes a biztosítási kötvényt helyettesítő A) alatti térítvényt a biztosítottól még annak életében megkapta és átvette; hogy tehát ezzel a biztosítási összeg iránti igényt a biztosított életbenléte idején megszerezte.

A halálesetfelvételi ívben tett az a megjegyzés, hogy a kötvény állítólag A. A.-nál van, csak a halálesetfelvétel idejébéli állapotról vonatkozhat, míg azt a tényt, hogy a kötvényt pótló térítvény a biztosított halála pillanatában a felperesnek birtokában volt, nem bizonyítja.

Minthogy eszerint alperes, kit az elévülés kifogásához tartozó tények bizonyításának kötelezettsége terhelt, az ellenkezőt nem bizonyította, azt a ténykörülményt kellett valóul tekinteni, hogy a térítvény a biztosított halála pillanatában a biztosított birtokában volt; következésképp a térítvény által helyettesített és az előmutató javára kiállított biztosítási kötvényen alapuló igény a biztosított halála bekövetkezésének pillanatától fogva a *hagyatéki vagyoni jogi természetével bírt s mint ilyen, a hagyatéki iratok szerint leltározás és hagyatéki bírósági átadás tárgyul is szolgált.*

A beszerzett hagyatéki iratok szerint néh. M. J. egész hagyatékára vonatkozó örökösödési igény felperes és az örökhagyó oldalági örökösei között vitássá vált s a hagyaték, jelesül a per tárgyát

képező biztosítási összeg iránti követelési jog is, csak az 1901. évi július 3-án jogerőre emelkedett hagyatékátadó végzéssel adatott át felperesnek.

Minthogy a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedése előtt felperes a kereseti igényt keresetösségi joga hiányában nem érvényesíthette és ez időtől (1902. július 3.) számítva, keresetét egy éven belül 1902. márczius 26-án tette folyamatba, a K. T. 487. §-ában meghatározott elévülési idő felperessel szemben lejártnak nem tekinthető.

Ebből az okból alperesnek elévülési kifogását figyelmen kívül kellett hagyni, miután az általános feltételek 6. cikkének a fentebb írt törvényhellyel ellenkező rendelkezése kötelező hatálylyal nem bír. (Curia 1905. április 12. 168. sz.)

*

186. Az elsőbíróság végzése megváltoztattatik és kimondatik, hogy a jelen esetben perre utasításnak helye nincs, hanem a hagyaték a három elismert örökösnek átadandó. Mert a hagyaték állaga nem vitás és ezen hagyatékra nézve a H. S. és H. M. mint az örökhagyó testvéreinek és néhai H. R. jogán gyermekének, mint az örökhagyó testvére gyermekének egyenlő aránybani öröklési joga elismertetett és megállapított; ily körülmények közt a H. S. mint egyik örökös részéről támasztott amaz igény, hogy annak fejében, mert örökhagyót 12 éven át ő és neje gondozták, az örökhagyó készpénzbeli egész hagyatéka neki fizetessék ki, a hagyaték az örökösöknek való átadását nem akadályozhatja, minthogy H. S.-nak ezen igénye örökösödési jogon nem alapul és mint a hagyaték ellen az egyik örökös által érvényesített kivánt magánjellelű követelés érvényesítése az 1894: XVI. t.-cz. 73. §-a értelmében a törvényrendes útjára hagyandó fenn. (Curia 1905. április 7. 1436/1905. sz., a pécsi kir. tábla végzési indokainak helybenhagyásával.)

Telekkönyvi rendtartás.

187. A kir. ítélőtábla a kir. járásbíróság, mint telekkvi hatóság végzését megváltoztatja és a Batarcon 1896. évi november hó 8-ik napján kelt eredeti örökeladási szerződés alapján a batarcsi 450. sz. telekjkvben A) I. alatt foglalt ingatlanság fele részére, a F. Gy. és F. L. javára előjegyzett tulajdonjogának érintetlen hagyása mellett, a tulajdonjogát L. L. javára vételi jogcímén és a 321 kor. vételár

kitüntetése mellett, bekebelezetni rendeli; mert az a körülmény, hogy folyamodó kérvényének a telekkvi iktató hivatalába történt beérkezésekor, jelesül 1903. évi november 11-én a L. I. részéről nyilvános árverésen megvásárolt és a batarcsi 450. sz. tjkvben foglalt ingatlanságra a L. I. árverési vevő tulajdonjoga még bekebelezve nem volt, nem a kérvény elutasítását vonta volna maga után, hanem csak azt, hogy az árverési vevő tulajdonjoga bejegyzése kérdésének végleges eldöntéséig a folyamodó kérvényének rangsora feljegyeztessék, a kérvény azonban érdemileg csak ennek a kérdésnek végleges elintézése után volt volna elintézendő;

tekintve pedig, hogy a L. I. árverési vevő tulajdonjoga a szóban forgó ingatlanságra időközben bekebelezetett; továbbá

tekintve, hogy a folyamodó kérelme teljesítésének telekkvi akadály egyébként sem áll útjában, a mennyiben a L. A. részéről ugyanerre az ingatlanságra vonatkozóan tulajdonjog bekebelezése iránt benyújtott kérvény csak 1903. évi december 8-án, tehát a L. L. fentebb említett kérvényénél későbbi rangsorban érkezett a telekkvi iktató hivatalába, következésképp a L. A. tulajdonjogának ugyanerre az ingatlanra való bekebelezése, figyelemmel a L. L. kérvényére hozott elutasító végzés feljegyzésére, a L. L. tulajdonjogának bekebelezésére nézve telekkvi akadálynak nem vehető: ennél fogva a telekkvi rendelet 81. és 82. §-aiban foglalt kellékeknek megfelelő szerződés alapján a L. L. folyamodó tulajdonjogát a szerződésben foglalt és fentebb megjelölt ingatlanságra be kellett kebelezni. (Debreczeni kir. tábla).

A másodbiróság végzése megváltoztatik és az elsőbiróság végzése hagyatik helyben, indokainál fogva és azért,

mert az árverési vevő ellen nyilvánkönyvi jogok csakis az árverésen megvett ingatlanok tulajdonjogának javára történt bekebelezése után szerezhetők; és

mert a még nem telekkvi tulajdonos árverési vevő ellen, a tulajdonjog bekebelezése iránt beadott kérvény rangsor elnyerése végett való feljegyzésének, a telekkvi rendtartás szerint helye nincs. (Curia 1905. május 9. 1915/1905. sz.)

*

188. A hitelező érdekében kikötött az a terhelési tilalom, hogy a jelzálog tulajdonosa a hitelező beleegyezése nélkül az 1896. V. t.-cz. alapján szőlőfelújítási kölcsönt fel ne vehessen, a telekkönyvbe fel

nem jegyezhető. (Kassai kir. tábla 10. sz. polg. teljes ülési döntvénye. Hit. 1905. május 5.)

*

189. A jelzálogos hitelező részéről kikötött az a tulajdoni korlátozás, hogy a jelzálogos hitelező beleegyezése nélkül ugyanazon jelzálogi ingatlant az 1896. évi V. t.-czikken alapuló szőlőfelújítási kölcsönnel meg nem terhelheti, a telekkönyvben feljegyezhető. (Budapesti kir. tábla 9. sz. polg. teljes ülési döntvénye. Hit. 1905. május 11).

= Hasonlóan mint a Kassai kir. tábla döntötték, teljes ülési határozataikban a kolozsvári, pozsonyi és szegedi kir. táblák (L. lapunk 1. és 4. számában 13., 14. és 108. sorsz. alatt). A budapesti kir. táblának ezekkel ellentétes teljes ülési határozatánál fogva rövid idő múlva már most a kir. Curia fog ezzel a kérdéssel teljes ülésben foglalkozni. Lapunk 5. számában 138. sorsz. alatt közölt curiai végzésből következtetve előreláthatólag a terhelési tilalom feljegyezhetősége ellen fog a döntés szólni.

Czégügyek. Váltóóvás.

190. Maga a közokiratba foglalt társasági szerződés biztosítván a közkereseti társaság mindkét tagja részére azt a jogot, hogy a túlélő társasági tag az elhalt tag örököseinek hozzájárulása nélkül s a felszámolás mellőzésével a közkereseti társaság volt üzletét az addig használt társasági cég alatt akár egyéni üzletként, akár egyedül, akár mással társaságban tovább folytathassa, amiért is a túlélő társtag azon kérelme, hogy az elhalt társtag ezen minősége kitöröltessék s maga a cég felfolyamodóval, mint egyedüli cég-birtokossal az egyéni cégek jegyzékébe átvezettessék, nem utasítható el azon okból, hogy az elhalt társtag örököseinek hozzájárulását nem mutatta ki. (Budapesti kir. tábla 1905. május 9. 970/1905. sz.)

*

191. A cégjegyzékbe csak oly körülmény bejegyzésének van helye, mely a valódi tényállást tünteti fel; ehez képest az alapszabályok azon módosítása, hogy a részvénytársasági alaptőke az újabban kibocsátott részvények értékével emelkedett, csak akkor jegyezhető be, ha igazoltatik, hogy ezen részvénytőke befizettetett. (Budapesti kir. tábla 1905. április 26. 955/1905. sz.)

*

192. Nem felel meg a cégvalódiság elvének, s megtagadtatott a cégbejegyzés, mert a kölcsönök, adásvételi és bérleti ügyletek közvetítésével foglalkozó ügynök által a cégbe felvett

„Mezőgazdasági árú- és hitelforgalmi vállalat“ toldat hangzatoságánál fogva a közönségnek abban az irányban való megtévesztésére adna okot, mintha folyamodó vállalata a mezőgazdasági árúkkal, valamint a hitel eszközeivel közvetlenül rendelkező intézmény volna. (Budapesti kir. tábla 1905. május 16. 5831/1905. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

193. Az elsőbírósági ítéletnek abbeli rendelkezését, hogy a felpereseknek az ági vagyon kiegészítésére irányzott kereseti igényét egészben elutasította, meg kellett változtatni; mert téves az elsőbíróságnak az a jogi álláspontja, hogy az oldalrokkal közös törzsről eredő ingatlan azáltal, hogy annak egy részét az örökhagyó még életében nevének (elsőrendű alperesnek) elajándékozta, ági minőségét elvesztette volna s ez alapon az elajándékozás által megcsonkított ági vagyonérték kiegyenlítésének egyáltalában helye nem lenne. Ugyanis az országbírói értekezlet 10. §-ának abból az intézkedéséből, hogy „leszármazók hiányában az apa és anya hivatvák öröklésre, mindenik azon érték erejéig, a mely tőlük vagy águkról az örökhagyóra hárult“, kétségtelenül következik, hogy ági örökség megállapításánál nem az ági vagyonnak az örökség megnyíltakor való természetben meglétele, hanem az az irányadó, hogy mily értékű vagyon háramlott az örökhagyóra az oldalrokkal közös törzsről és ha ez a vagyon az örökség megnyíltakor az örökhagyó hagyatékában bármely okból meg nem található, az az idézett törvényhely ama további rendelkezése alapján: „ellenben ha a hagyatékok túlhaladná azon értéket, a mely az örökhagyóra az apai s anyai ágból került, ezen szerzemény a hitvestársra száll“, a szerzeményből kipótlendő és az ági vagyon hiányzó része a szerzeményből kiegészítendő; mert szerzeményt csak az a vagyontöbblet képez, a mi az ági vagyon értékét meghaladja.

Minthogy pedig . . . (bizonyos ingatlanok) az örökhagyóra a felperesekeli közös törzsről háramlottak és ezeknek felerészét az örökhagyó az elsőrendű alperesre még életében ingyenesen átruházta, kétségtelen, hogy a felpereseknek joguk van az ekként megcsonkított ági vagyonnak a szerzeményi vagyomból való kipótlását, azonban nem természetben, a mint azt a felperesek kérték, hanem pénzübeli értékben igényelni, a mely kérelem, mint kisebb, a fenti kere-

seti kérelemben bentfoglaltnak tekintendő. (Curia 1905. május 9. 4727/1904. sz. a kassai kir. tábla ítéleti indokainak helybenhagyásával).

*

194. Szerzeményt csak azon vagyonérték képez, a mi az ági vagyon pótlása és a hagyatéki terhek levonása után fenmarad. Önként következik ebből, hogy a temetési költség, mint hagyatéki teher, első sorban a szerzeményi vagyont terheli. Minthogy pedig a szerzeményi vagyon felperesnek ítéltetett meg s abból a temetési költség fedezhető, felperest a temetési költség megtérítése iránti keresetével elutasítani s ennyiben mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatni kellett. (Curia 1905. május 6. 4903/1904. sz. mindkét alsóbírósági ítélet megváltoztatásával).

*

195. A vagyon eredetének kétsége esetére azok szerzeményi minősége lévén vélelmezendő, a hátrahagyott hitvestárssal szemben az igénylő oldalrokonok tartoznak a hagyatéki javak ági minőségét bizonyítani. Az ági vagyon egy részének hiányzása esetén a hiányzó területnek másik területtel való helyettesítése nem követelhető, mert ha örökhagyó összes ági vagyonát eladta volna, az oldalági örökösök akkor is csak a hiányzó ági vagyonnak pénzértékét követelhetnék. Ha az özvegyet az ági vagyonra az özvegyi haszonélvezeti jog megilleti, úgy őt nem fizetésre, hanem csupán az elvont ági vagyon egyenértékének letétbe helyezésére lehet kötelezni. (Curia 1905. március 22. 3337/1904. sz.).

*

196. Az elsőbíróság helyesen fejtette ki, hogy a K. J. és U. T. házastársak által 1883. január 21-én alkotott közös írásbeli magánvégrendeletben foglalt intézkedések a túlélő és a közös végrendeletből folyó előnyöket elfogadott K. J.-ra nézve kötelezők voltak, tehát a közös végrendelet intézkedéseit épségben tartani köteles, azoktól többet el nem térhet és saját intézkedéseit egyoldalúlag meg nem változtathatja.

Minthogy azonban annak a közös végrendeletnek tárgyát csak az a vagyon képezte, mely már az örökhagyó házastársaknak birtokában volt, mert a túlélő házastárs által a másik házastárs halála után szerzendő vagyronról abban a végrendeletben említés téve nincs; minthogy nincs oly jogszabály, mely szerint a házastársak által közösen alkotott végrendelet — ha csak abban erre vonat-

kozólag határozott rendelkezés nem foglaltatik — a túlélő házastársat a másik házastárs elhalálása után szerzett vagyon felőli végrendekezésben korlátozná: ennél fogva az elsőbíróság ítéletét a K. J. által U. T. elhalálása után szerzett vagyon tekintetében meg kellett változtatni s erre a vagyonra vonatkozólag K. J. végrendeletét érvényesnek kellett kimondani. (Curia 1905. május 3. 4532/1904. sz.).

*

197. Téves az alsóbíróságoknak az a nézete, mintha a neveltetési költséggel a másik örökösnek előre adott érték kiegyenlítettnek volna tekinthető; mert a neveltetés a szülőknek s első sorban az apának kötelessége lévén, az arra fordított költség beszámítás tárgyává nem tehető, míg ellenben az előre adott érték, különösen pedig az, mely a leszármazó örökösöknek az önállóságra jutása céljából adatott, az 1840. évi VIII. t.-cikk 2. §-a értelmében beszámítandó. Minthogy pedig alperesek azt állították, hogy elsőrendű alperes anyja férjhezmenetelkor háziállatokat s gazdasági és házi felszerelést kapott az örökhagyótól és Sz. T. elsőrendű felperes apja, bizonyította is, hogy az ő neje, aki örökhagyó leánya és elsőrendű felperes anyja volt, egy tehenet, egy csikót, egy sertést, két tulkot, három juhot, egy ágyat és két széket örökhagyótól 608 K értékben csakugyan kapott, ezt az összeget a felperesek részéről a köteles rész kiszámításának alapjául vett értékhez hozzáadni és elsőrendű felperes köteles részébe beszámítani kellett. (Curia 1905. május 9. 4815/1904. sz.)

*

198. Az örökösöknek jogukban áll a végrendeletet egész terjedelmében vagy csak bizonyos rendelkezésében megtámadni vagy elfogadni, ezen elvből a joggyakorlat megállapította, hogy az a körülmény, miszerint valamely végrendeleti örökös vagy hagyományos perben nem áll, a perben állókra nézve a végrendelet érvényességének érdemi elbírálását nem akadályozza, csak azt eredményezi, hogy a perben nem állókra nézve a végrendelet érvényes marad, ezért a perbe nem vont P. T. és B. M. végrendeleti hagyományosokra nézve ki kellett jelenteni, hogy az elsőbírói ítéletnek végrendelet érvénytelenségét kimondó rendelkezése hatálytalan. O. T.-né szül. Sch. K. alperest felperesek keresetlelvükben alperesként meg nem nevezik, sem mint kiskorut, sem mint

önjogut perbe nem vonták, ellene kereseti kérelmet elő nem terjesztettek ugyan, a keresetlevélnek ezen alperes által kifogásolt ezt a hiányát azonban azáltal, hogy a 17693/1901. sz. a. kérvénnyel a kereseti példányt ezen alperes részére kézbesíttetni kérték, pótolták, mert a keresetlevél ezen alperesnek kézbesíttetvén, csakis azzal a célzattal kézbesíttetett, hogy az abban előterjesztett marasztalási kérelem ezen alperesre is kiterjesztessék és minthogy alperes védelmét tényleg érdemben is előterjesztette, az elsőbíróság helyesen tekintette ezen alperest is perbevontnak. (Nagyvárad kir. tábla.)

Mint az alsóbíróságok kifejtették, érvényességi kelléket képez az, hogy a végrendelet alkotásánál jelen volt tanuk magán az okiraton bizonyítsák, hogy a végrendelező kijelentette, mikép az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, az okiratot a tanuk előtt aláírja vagy általa már előbb aláírottnak kijelentse, a fenforgó esetben azonban az, hogy örökhagyó a tanuk előtt ilyen kijelentést tett, illetve az okiratot a tanuk előtt aláírta volna, magában a végrendelet szövegében, illetőleg annak utolsó pontjában sem foglaltatván azáltal, hogy a tanuk ezt az okiratot előttemezték, a végrendekezés eme lényeges kelléke magán az okiraton a tanuk által bizonyítva nincs s annál kevésbé lehet a tanuk által eszközölt előttemezést a törvényben előírt tanusításnak tekinteni, mert a tanuk vallomása által nem nyert bizonyítást, hogy ők az okirat illetve végpontjának tartalmát ismerték volna. Továbbá az 1876. évi XVI. t.-cz. 8. §-ban foglalt rendelkezés is a több ívből álló végrendelet lényeges kellékeit állapítja meg. (Curia 1905. ápr. 17. 9724/1904 P.sz.)

*

199. Minthogy örökhagyó mindazokat, kiket vagyonában részesíteni kívánt, a végrendeletben megnevezte s ezek között felperes elő nem fordul, azon végrendeleti intézkedésből, hogy az „unokám P. Jakab (hagyományos alperes) a leánytestvérét P. Nellit (felperest) ne hagyja el és mindig segítse“, kétségtelenül az következik, hogy az örökhagyó úgy a segélyezés szükségességét, mint a segély mérvét teljesen az alperes belátására bízta s minthogy ennek a meghagyásnak teljesítése birói kényszerrel nem eszközölhető, ennél fogva az elsőbíróság ítéletének az a része, mely szerint a felperes havi 60 kor. segély iránti keresetével elutasított, a most felhozott indokok alapján hagyatott helyben. (Temesvári kir. tábla 1904. februárius hó 9. 4498. sz.)

Mindkét alsóbiróság ítélete megváltoztattatik, alperesnek az a kötelezettsége, hogy a felperest segélyezni tartozik, megállapítatik, ennek következtében az elsőbiróság utasítatik, hogy a segély összege és fizetésének módozatai tekintetében hozzon póttételeket.

Indokok: H. K.-né végrendeletének 10-ik pontjában akként intézkedett, hogy alperes a felperest soha el ne hagyja és őt mindig segélyezze. Jóllehet végrendelező a segélyezés módját, mérvét és idejét végrendeletében meg nem határozta, az azonban a végrendelet idézett részéből kétségtelenül megállapítható, hogy a végrendelezőnek az volt a célzata, mikép felperes a szükséges segélyben az ő hagyatékából részesíttessék és hogy a segélyezést alperesnek, mint egyik hagyományosának, tette kötelességévé.

Minthogy alperes az ekkép megterhelt hagyományt elfogadta, sőt birtokába is vette, azáltal pedig, hogy a végrendelezőnek 1901. április 19-én történt elhalálozása óta felperesnek összesen két ízben, és pedig 1902. áprilisban és 1903. januárban 20—20 koronát küldött, a végrendeletben reá rótt kötelezettségének eleget nem tett, nyilvánvaló, hogy alperes segélyezési kötelezettségének s a segélyezés mérvének és fizetési módozatainak megállapítására szükség van. (Curia 1905. május hó 16. 3757/1904. sz.)

*

200. Az idegen vagyon kezelésével járó számadási kötelezettség a vagyonjogi kötelezettségek közé tartozik és mint ilyen az örökösre is átszáll. (Curia 1905. május 16. 1363/1904. v. sz.)

*

201. Tekintettel arra, hogy az 1876:XXVII. t.-cz. 3. § 4. pontja szerint az idegen váltón a fizetési idő csak határozott napra — látra — lát v. kelet utáni bizonyos időre vagy valamely vásárra szólhat; tehát a fizetési időnek ezen most felsorolt alakokon kívüli bármely más alakban való meghatározása érvénytelen lévén: ennél fogva a más alakú fizetési idővel ellátott kereseti váltó olyan tekintet alá esik, mint amelyen hiányzik a fizetési idő meghatározása, mert az idegen váltói kelléknek hiányában szenved. Tekintettel arra, hogy a váltó lejártaként tehát nem határozott, hanem két egymástól különböző nap lévén kitüntetve, a kereseti váltó a fizetési idő megállapításának egyik lényeges váltói kelléknek hiányában szenved. Tekintettel arra, hogy a váltóeljárás rendelet 4. § 2. bekezdése értelmében az olyan váltókereset, amelynek alapját képező okiratból a váltó lényeges kellékeinek valamelyike hiányzik (1876. év

XXVII. t.-cz. 3. §) hivatalból visszautasítandó — és az ilyen keresetnek vissza nem utasítása — a váltóeljárás 37. § értelmében a felsőbb bíróságok által is hivatalból fegyelembe veendő semmiségi okot képez: ezen most hivatkozott törvényszakasz alapján az elsőbiróság ítéletét megsemmisíteni, a váltókeresetet visszautasítani s a felperest — mint pervesztes felet — az 1868:LIV. t.-czikk 251. §-a alapján a perköltség viselésére kellett kötelezni. Nem jöhetett fegyelembe felperesnek az az érvelése, hogy a kereseti váltón lényegileg csak egy fizetési határnap létezik, miután a Gergely-naptár szerinti 1903. nov. 8-ika megfelel az ó-naptár szerinti 1903. okt. 26-ikának, mert a váltó lényeges kellékei alaki kellékek lévén, annak, hogy a fizetési idő az 1876:XXVII. t.-cz. 3. § 4-ik pontjában meghatározott alakban van megállapítva, magából a váltószövegből kell kitűnnie, már pedig abban két egymástól különböző fizetési nap van kitüntetve, anélkül, hogy a szövegből ezen két napnak egy és ugyanazon volta megállapítható lenne. (Curia 1905. márczius 21. 846. sz.)

*

202. A kereseti váltó hátán levő következő forgatmányból: „XXX M. J.-né szül. L. A. néviró N. A. m. kir. doh.-jöv. tiszt“ az tűnik ki, hogy M. J.-né alperes névalírás helyett keresztvonással tett váltónyilatkozatot. Minthogy a váltótörvény 104. §-a értelmében ily váltónyilatkozatok váltójogi hatálylyal csak akkor bírnak, ha az illető nevét testi fogytkozás miatt nem írhatja alá és ez esetben is a kézjegynek biróilag, vagy közjegyzőileg hitelesítve kell lennie, minthogy felperes nem is állította, hogy alperes csak testi fogytkozás miatt nem képes nevét aláírni, de sőt elismerte, hogy nevezett alperes nem is tud írni, és minthogy a keresztvonás ettől eltekintve, hitelesítve sincsen: e körülmények fegyelembe vétele mellett a kérdéses váltónyilatkozat csak úgy lehetne érvényes váltónyilatkozatnak tekinthető, ha felperes bizonyította volna azt, hogy itt nem keresztvonás által tett váltónyilatkozatról van szó, hanem M. J.-né felhatalmazta N. A.-t, hogy nevét a váltóra írja és ekként megbízásából az ő nevében vállaljon váltókötelezettséget. Ennek bizonyítása azonban nem sikerülvén, felperest keresetével elutasítani kellett. (Curia 1905. márczius 8. 1537. sz.)

*

203. Az ingatlanra bekebelezett haszonélvezeti jog az anyagi jog szabályai szerint olyan szolgálmi jog, a melyből folyólag a tulajdonos tűrni tartozik, hogy a haszonélvezetre jogosított az ingat-

lant a tulajdonos kizárásával természetben használhassa. A haszonélvezeti jognak ezen jogi természetéből tehát következik, hogy a tulajdonos az ingatlant birói kényszer nélkül csak a haszonélvezetre jogosított beleegyezésével idegenítheti el oly módon, a mely által ez utóbbi az ingatlan természetben való haszonélvezetétől elesnék. Az önkéntes árverésen való eladás a végrehajtási törvény 204., 205. és 163. §-aira való tekintettel az ingatlan birói kényszer nélkül való elidegenítésének olyan módját képezi, a mely a haszonélvezetre jogosítottat a természetben való haszonélvezettől megfosztaná, kétségtelen tehát, hogy haszonélvezettel terhelt ingatlan önkéntes árverésen való eladása a haszonélvezetre jogosított beleegyezésének kimutatása nélkül el nem rendelhető és pedig annyival kevésbé, mert az 1881: LX. t.-cz. 204. és következő szakaszaiban a 163. § alkalmazására nézve parancsoló rendelkezés különben sem foglaltatik. (Curia 1905. április 14. 1175/1904. P. sz., a győri kir. tábla végzési indokainak helybenhagyásával.)

*

204. Az 1868: LIV. t.-cz. 35. § 2. bekezdésében foglalt az a szabály, hogy a könyvkivonati és számlakövetelések a könyvvitel helyének bírósága előtt perelhetők, abban az esetben, amidőn a könyvbeli követelés szerződéssel való vonatkozás nélkül vagy a peres felek között, a kereskedelmi üzlet köréhez tartozó szerződéssel való vonatkozásban (nem-teljesítésből vagy hiányos teljesítésből) fölmerült kárból (vétélár leszállításra is irányulóan) származik, nem alkalmazható. (Kolozsvári kir. tábla 12. sz. polg. teljes ülési döntvénye. Hitelesített 1905. május 21.)

*

205. Tartás, élelmezés, életjáradék, nyugdíj és ehhez hasonló természetű követelések iránt indított perekben az 1893: XVIII. t.-cz. 117. § 5. pontja alapján végrehajthatónak kimondott ítélet, vagy az 1881: LIX. t.-cz. 48. §-a értelmében végrehajtható két egybehangzó ítélet alapján kért vagy elrendelt végrehajtás esetében, az 1893: XVIII. t.-cz. 117. § 5. pontjának korlátai között, vagyis a kereset beadását megelőző félévre hátralévő, s. a per folyama alatt lejárt részletekre nézve a végrehajtási törvény 42. §-a alkalmazást nem nyerhet. (Budapesti kir. tábla 6. sz. polg. teljes ülési döntvénye Hit. 1905. május 11.)

*

206. Házastársak részére ingatlanokra nézve kikötött élethossziglani haszonélvezeteti jognak fogalmából önként következik, hogy a haszonélvezeti jog a túlélő házastársat elhunytáig egészben megilleti, mert a jogosítvány és időmeghatározás egységes lévén, bármelyik házastárs életben léte kizárja a haszonélvezet korlátozását. (Curia 1905. április 27. 3983/1904. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

207. Az illetékszabályok 22. §-ának 1. pontja értelmében bélyegköteles beadványoknál a bélyegjegyek keresztülírása elmaradhat, minélfogva annak következtében, hogy az egyúttal okiratot is képező zálogjogtörlési kérvényen az illetékszabályok 18. §-a szerint az első ívtől a beadványi bélyegilletéken felül lerovandó volt okirat bélyegilleték fejében alkalmazott 5 korona értékű bélyegjegy keresztül nem iratott, ez a bélyegjegy az illetékszabályok 43. §-ának d) pontja alapján nem létezőnek nem tekinthető. (30916/903. P. sz.)

*

208. Ha valamely szövetkezet tartama szabályszerűleg meghosszabbítván, a szövetkezet az arról szóló közgyűlési jegyzőkönyvet a kereskedelmi bírósághoz beterjeszti, ezen alapszabálymódosításnak a társascégjegyzékbe való bejegyzése, habár az nem is kéretett, 10 korona illeték alá esik. (29536/1903. P. sz.)

*

209. Telekkönyvi végzés ellen benyújtott elsőfokú felfolyamodás 2 korona bélyeggel látandó el. (21165/1903. P. sz.)

*

210. Telekkönyvileg feltüntetett gyógyszerári gyökösjogok, habár azok az ingatlannal együtt, képezik is az átruházás tárgyát, mint ingóságok illetékezendők. (24570/1903. P. sz.)

*

211. A megilletékezett szerződés 5. pontja szerint Sz. Jakab és társai a bányarészvények vétele alkalmából kötelező ígéretet tettek arra, hogy a bányatársulatnak, amelynek részvényeit megvásárolták, 40,000 K-át fognak az üzem szükségének megfelelő részletekben kölcsön gyanánt, rendelkezésére bocsátani. Miután a kötelezvény tényleg létrejött kölcsön felőli okirat és miután kölcsön-szerződés csak a kölcsönzött összegnek vagy helyettesíthető dolog-

nak átadásával jön létre, az okirat fentjelzett pontja sem kötelezőnek, sem egyáltalán kölcsönszerződésnek nem tekinthető, hanem az pusztán jövőben kötendő kölcsönszerződés felőli megállapodás. Minthogy pedig e szerződés tárgya, vagyis a kölcsönügyletnek jövőben való megkötése meg nem becsülhető, az illetéki díjjegyzék 78. tétele I. B) pontja szerint attól csupán állandó 1 korona illeték jár. Miért is panaszost és érdektársait a szerződésben foglalt fenti megállapodástól előírt fokozatos illeték alól felmenteni s őket a III. fokozatú vételi illetéken felül csupán 1 korona állandó illeték fizetésére kellett kötelezni. (6135/1904. P. sz.)

S z e m l e.

A kassai kir. közjegyzői kamara f. évi május hó 14-én tartott rendes évi közgyűlésén elnökké Szmrecsányi László, alelnökké dr. Kazinczy Gyula, választmányi rendes tagokká dr. Kazinczy Gyula, dr. Kovaliczky Elek, dr. Markó Sándor és Polányi Géza; póttagokká dr. Herczegh Árpád és dr. Weisz Bernát kir. közjegyzőket választotta. A közgyűlés továbbá dr. Markó Sándor kir. közjegyző indítványára elhatározta, hogy a m. kir. igazságügyminiszteriumhoz a kamara nevében felirat intéztessék az Igazságügyi Közlöny 1904. évi december havi számában megjelent, 113.880/1904. számú sérelmes belügyminiszteri rendelet módosítása tárgyában és hogy ezen felirat pártolása végett úgy az összes társ kamarák, mint az országos közjegyzői egyesület megkerestessenek.

Ezen rendelet ugyanis ellentétben az 1896. évben kibocsátott hasontárgyú rendelettel, odautasítja a leltározó közegeket, hogy a hagyatéki ingatlanok becsértékét ne úgy, mint eddig, az adó alapján állapítsák meg és csak azon esetben alkalmazzanak becslést, ha az ingatlanok becsértéke az adó szerinti értéket meghaladja, hanem ha a felek kérik, az adó szerinti érték mellőzésével minden esetben szabad becslés útján állapítsák meg a hagyatéki ingatlanoknak értékét. Ezen rendelet indokolásául az említettik, hogy az eddigi gyakorlat folytán úgy az örökösödési illetékek kirovásánál, mint a közjegyzői díjak kiszámításánál sok esetben jogtalan anyagi hátrány hárulhat az érdekelt felekre. Azonban ezen rendeletnek indokolása tévedésen alapul, amennyiben az örökösödési illeték kiszabásánál a szakértők általi becslés az 1887. évi XLV.

t.-cz. 3. és 4. §§ értelmében csak akkor vétetik figyelembe, ha ezen becslés összege az ezen törvény szerint kiszámított minimális értéket meghaladja s ezen rendelet közvetlen hatása már eddig is abban nyilvánult, hogy a leltározó közegek a hagyatéki ingatlanok nagy részének becsértékét az adóalap teljes mellőzésével 200 koronára vagy azon aluli összegre teszik és így azon körülmény, hogy a kir. közjegyző díjmentesen tartozik-e betárgyalni valamely hagyatékot vagy sem, a leltározó közegek tetszésétől és önkényétől tetített függővé, a díjmentesen tárgyalandó hagyatékok számának feltűnő szaporodását eredményezte már eddig is, és egyáltalán ily módon a leltározó közegek a kir. közjegyző tárgyalási díjainak megállapítására nézve illetéktelenül döntő befolyást gyakorolnak.

Elhatározta végül a közgyűlés Szmrecsányi László kir. közjegyző, elnök indítványára, hogy a kir. Igazságügyminiszter úr a hozzá intézendő feliratban felkéressék arra is, hogy a közjegyzői intézményt megvédje ama mozgalom ellen, mely a községi jegyzők hatáskörének szabályozása körül napirenden van, mert a megyék a kormány intenióját félreértik és a szabályrendeletek egyenesen a közjegyzőség létalapját támadják.

*

Aradvármegye közigazgatási bizottsága 1905. május 8-án kelt, 1134. K. B. számú végzésével a megyei árvaszék határozata ellen, az érdekelt fél képviselőjében kir. közjegyző által beadott felebbezést hivatalból visszautasítja, mert az „1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-a feljogosítja a kir. közjegyzőt, hogy perenkívüli ügyekben felek nevében bármely hatósághoz beadványokat intézzenek, de nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely a kir. közjegyzőket felebbviteli beadványok beadására is feljogosítaná. Ennélfogva a felebbviteli eljárásbani képviselői jog hiányában kir. közjegyző által benyújtott felebbezés nem lévén az ügyfél jogorvoslatának tekinthető, hivatalból visszautasítandó volt.“

Feleslegesnek tartjuk, ezen határozattal és annak „indokolásával“ polémiába bocsátkozni, csupán azt kérdezzük a t. közigazgatási bizottságtól, mire alapítja azt a véleményét, hogy „hatóságokhoz általában“ és „bírószágokhoz nem peres ügyekben“ intézendő „beadványok“ alatt (1874:XXXV. t.-cz. 55. §) épen csak elsőfokú és nem felebbviteli beadványokat is kell érteni és vajon nem gondolja-e, hogy ugyanolyan joggal ennek épen fordítottját is lehetne állítani?

*

Váltó-óvások helytelen felvétele. Tapasztalható egyik-másik vidéki kir. járásbiróságnál, hogy azon esetben, ha a közjegyzői székhelyről a kir. közjegyző távol van, helyette a váltó-óvásokat egyik vagy másik albiró, jegyző vagy aljegyző veszi fel. Ezek pedig az 1876:XXVII. t.-cz. 98. §-a alapján csak oly helyeken vehetnek fel jogosan és törvényesen váltó-óvásokat, amely járásbirósági területen közjegyzői székhely nincs. Ellenben közjegyzői székhelyen, ha a közjegyző akadályozva van, a hatásköréhez tartozó teendőket s így a váltó-óvások felvételét is, az 1886:VII. t.-cz. 9. §-a értelmében csak a *járásbiróság vezetője* végezheti s így nyilvánvaló, hogy ily esetben az albiró, jegyző vagy aljegyző által felvett óvás érvénytelen, amire, tekintve az esetleg súlyos vagyoni felelősséget is, ezennel a figyelmet felhívjuk.

*

Zugirászatra, mint törvényileg tiltott foglalkozás gyakorlására iparigazolvány ki nem adható. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1905. évi 16,128. sz. határozatával P. vármegye alispánjának, 1905. évi 1318. sz. alatt hozott és az elsőfokú véghatározatot helybenhagyó másodfokú iparhatósági véghatározatát, mely szerint N. T. országos központi ügyvivősegi, okmányszerzési és adás-vevési iroda nyithatására szóló iparigazolvány kiadása iránti kérelmével elutasított, folyamodó részéről a törvényes határidőben bejelentett felebbezés következtében felülbírálat alá véve, helybenhagyta, mert a folyamodó által bejelentésében felsorolt az a kereseti tevékenység, melyet a kért iparigazolvány alapján iparszerűleg folytatni kíván, nevezetesen felségfolyamodványok és kérvények megírása, katonai és kisebb polgári peresügyek rendezése, adó- és illetékügyek rendezése, ez ügyekben és fizetési meghagyások elleni felebbezések, telekkönyvi és örökösödési ügyekben felvilágosítás, iparendélyek megszerzése, nagykorúsítások keresztülvétele stb., olyan természetű, melynek nem ügyvéd által való iparszerű folytatása, mint zugirászat, törvényileg tiltva van s így az ezen kereseti foglalkozás folytatására irányuló bejelentés az iparhatóságok által az 1884. évi XVII. t.-cz. 4. §-a alapján tudomásul nem vehető.

*

A közjegyzői tanusítvány szabálytalansága okából legutóbb visszautasított két képviselőválasztási petíció tárgyában hozott curiai határozatokat alább közöljük egész terjedelmükben:

Választásvédők az 1899. évi XV. t.-cz. 60. §-a alapján kitűzött tárgyaláson az érdemleges tárgyalás megkezdése előtt a kérvény ellen alaki szempontból azt a kifogást terjesztették elő, hogy a kérvény záradékát képező kir. közjegyzői tanusítvány, amelylyel kérvényezők az idézett törvény 21. és 25. §-ainak megfelelőleg azt kívánták igazolni, hogy ők a kérdéses választásra érvényes választói névjegyzékben mint választók fel vannak véve és hogy a kérvényt sajátkezűleg írták alá, nem felel meg a törvény rendelkezésének azért: mert egyrésztől nincs kifejezés adva abban a közjegyzői tanusítványban annak, hogy a kir. közjegyzőnek a tanusítvány kiállítása körül eljárta helyettese a kérvényezőt személyesen ismeri; már pedig a kir. közjegyző a személyazonosságot az idézett törvény 21. §-a és az ennek alapján kifejlett birói gyakorlat értelmében csak saját közvetlen tudomása alapján igazolhatta volna; másrésztől pedig azért, mert az a közjegyzői tanusítvány, mint a névaláírások hitelesítését is tartalmazó közokirat különben is nélküli a közjegyzői okiratok érvényességéhez megkívánt törvényes kellékeket annyiban, amennyiben nincs feltüntetve abban az, hogy az eljárta közjegyzői helyettes a kérvényt aláírt feleket személyesen ismerte-e, vagy ha nem ismerte, mi módon szerzett magának meggyőződést azok személyazonosságáról. A kir. Curia ezt az alaki kifogást mind a két irányban alaposnak találta. Annak igazolására ugyanis, hogy kérvényezők a választásra érvényes választói névjegyzékben foglalt választókkal azonos személyek, a kir. közjegyzői tanusítvány a 21. § idevonatkozó rendelkezésének magyarázatát és alkalmazását, illetőleg kifejlődött állandó birói gyakorlat szerint csak akkor fogadtatik el, ha a személyazonosságot a kir. közjegyző vagy ennek a közokirat felvételénél eljárta helyettese a közokirat tartalmából megállapíthatólag saját közvetlen tudomása alapján tanusítja, a kérvény záradékát képező kir. közjegyzői tanusítvány pedig az eljárta kir. közjegyzői helyettes részéről olyan kijelentést, hogy a kérvényezőt személyesen ismeri, nem foglal magában. Ami pedig a kérdéses közjegyzői tanusítványnak a kérvényezők névaláírásainak hitelesítését tartalmazó részét illeti, tekintettel arra, hogy a névaláírások hitelesítése már az 1874. évi XXXV. t.-cz. 92. §-a, valamint az 1886. évi VII. t.-cz. 27. §-a által a kir. közjegyzők hatáskörébe utaltatott, az 1899. évi XV. t.-cz. 25. §-ában meghatározott alaki kellék megtartása csak abban az esetben állapítható meg, ha a kérvényezők azt, hogy a kérvényt a kir. közjegyző, illetőleg annak helyettese előtt sajátkezűleg írták alá, a kir. közjegyzőkre vonatkozó fentebb idézett törvényekben megjelölt érvényességi kellékekkel ellátott közjegyzői okirattal igazolják. Minthogy tehát az 1886. évi VII. t.-cz. 27. §-ának végső bekezdésében foglaltak szerint névaláírás hitelesítésével a záradékba az is felveendő, hogy a kir. közjegyző a felet személyesen ismeri, ha pedig nem ismeri, felveendő az a körülmény, hogy a fél személyazonosságáról mi módon szerzett magának meggyőződést; a kérvény záradékát képező kir. közjegyzői tanusítvány, mint amely ezt a törvényes kelléket nem foglalja magában, annak a megállapítására sem alkalmas, hogy kérvényezők az 1899. évi XV. t.-cz. 25. §-ában meghatározott alaki kellékek eleget tettek. Ennélfogva tekintettel arra, hogy az idézett törvény 31. §-ának b) és d) pontjai szerint a 21. és 25. §-oknak meg

nem felelő kérvény hivatalból visszautasítandó s az a körülmény, hogy a bíróság a kérvényt tárgyalásra alkalmasnak találta, a 65. § értelmében nem zárja ki azt, hogy a kérvény kifogás folytán annak alapossága esetében visszautasíttassék;

tekintettel továbbá arra, hogy a 21. és 25. §-okban megjelölt, de hiányzó alaki kellékek nem pótolhatók, mert az idézett 32. §-a csak a 31. §-ban fel nem sorolt más kellékek pótlását engedi meg s ennek folytán a tárgyalás folyamán kérvényezők meghatalmazottja által hiteles másolatban csatolt 102/905. közjegyzői ügyszám alatt felvett jegyzőkönyv tartalma, amelylyel kérvényezők a kérvény záradékát képező közjegyzői tanusítványnak a választást védők által kifogásolt hiányait pótolni kívánták, tekintetbe nem vehető: a kérvényt vissza kellett utasítani. (1905. május 9. 237. c. b. szám.)

*

A bíróság elnöke a 63. § alapján a választás védőket az ezen törvény 17., 20. és 27. §-ain alapuló netáni kifogásaik előterjesztésére felhíván, dr. Buza Barna képviselő a kérvény ellen az 1899. évi XV. t.-cz. 21. §-a alapján kifogást terjesztett elő abból az okból, mert a kérvényezőknek választói személyazonossága nincs törvényszerűen igazolva. A választói személyazonosság a községi előjáróság vagy a kir. közjegyző tanusításával igazolandó, a kérvényre vezetett közjegyzői záradék a kérvényezőknek az illető választókkal való személyazonosságát azonban nem bizonyítja. A záradékból kitetszőleg a kir. közjegyző a kérvényezőket személyesen nem ismerte, — aláírásaikat általa személyesen ismert két tanu, dr. J. T. és dr. Ny. Ö. nyilatkozata alapján hitelesítette, azoknak választói személyazonosságát pedig azon az alapon tanusította, hogy arról meggyőződött — de meggyőződésének semmi okát sem adta. Kétségtelen tehát, hogy a közjegyző meggyőződése, illetve tudomása, csak a két azonossági tanu bemonására vezethető vissza, azonban ily alapon a választói személyazonosság nem tanusítható, mert a közjegyzői törvény vonatkozó rendelkezései, (1874: XXXV. t.-cz. 70. §), hogyha a közjegyző a tárgyaló feleket személyesen nem ismeri, azonossági tanukat alkalmaz, vagy egyéb teljes hitelt érdemlő adatok alapján köteles arra nézve meggyőződést szerezni, az 1899. évi XV. t.-cz. 21. §-a esetében nem alkalmazható, mert erre nézve ez a törvény pont rendelkezést nem tartalmaz, és a választói személyazonosság tanusításához az szükséges, hogy a kir. közjegyző személyesen ismerje azokat, akiknek választói személyazonosságát tanusítja s személyes tudomással bírjon arról, hogy azok választók. Különben tagadja is, hogy a kir. közjegyző személyesen ismerte volna azokat, akiknek választói személyazonosságát tanusította, — sőt azt is tagadja, hogy az azonossági tanuk is ismerték volna azokat. Az előterjesztett kifogáshoz a többi választást védők is hozzájárulnak — G. D. meghatalmazott még azért is, mert az ő meghatalmazása, amelyet a kellő hitelesítési záradékkal ugyanaz a közjegyző látott el, mutatja, hogy amidőn a közjegyző személyesen ismeri a választókat, tudja, hogy tanusítványában ezt a körülményt ki is kell fejeznie. Dr. R. S. a maga részéről kifogást terjeszt még elő az 1899. évi XV. t.-cz. 23. §-a alapján abból az okból is, hogy ő irányában a kérvényben a tör-

vénynek megfelelő tényállítás nem foglaltatik. A kérvényezők a kifogásokat alaptalanoknak tartják, az 1899. évi XV. t.-cz. 21. §-ra alapított alaptalan, mert a szóban forgó záradékban két cselekmény különböztetendő meg. Egyik az aláírások hitelesítése szempontjából a személyazonosság tanusítása két azonossági tanu alkalmazása alapján, — a másik a kérvényezőket illetően a választókkal való személyazonosságnak a tanusítása — amely utóbbinak alapja az, hogy a közjegyző előbb meggyőződött arról, hogy a kérvényezők választók-e. Hogy mi módon szerezte meggyőződését, az mellékes, mert a közjegyző nincsen kötelezve arra, hogy tudomásainak, meggyőződésének okait, forrásait bevegye a tanusítványba. A közjegyző a saját felelőssége tudatában jár el és állásával vállalja a felelősséget, a szóban forgó záradék minden tekintetben megfelel a többször felhívott törvény 25. §-a követelményének, mint közokirat nem támadható meg pusztán állítással, hanem csak bizonyítékkal, ami szerinte csak büntető eljárás során szerezhető. Ami R. S. külön kifogását illeti — egyszerűen utal a kérvényre. A választási elnök meghatalmazottja azt véli, hogy tévednek a kérvényezők, midőn abban a közjegyzői záradékban két tettet látnak, mert abban csak egy van, mert az eljárás egyhuzamban ment végbe s ha az aláírás hitelesítésekor nem ismerte a közjegyző a kérvényezőket — nyomban azután a választói személyazonosság tanusításakor sem ismerhette azokat, kétségtelen tehát, hogy ezen tanusítás csak S. T. és Ny. Ö. azonossági tanuk nyilatkozatán alapult. Azonban a törvény nem elégszik meg a közjegyző felelősségével, hanem biztosítékot kíván arra nézve, hogy a kérvényező valóban választó — ezt a biztosítékot pedig csak a személyes ismeretségen alapuló tanusítás nyújthatja. Kérvényezők végül megemlítik, hogy a pusztán tagadásra alapított kifogások nem vehetők figyelembe, de meg az a záradék, nyomozásra is kiterjedt, 24 órás eljárásnak az eredménye s ezen az úton keletkezett a kir. közjegyző meggyőződése. A kir. Curia az 1899. évi XV. t.-cz. 21. §-ra alapított kifogásnak helyt adott s annak folytán a kérvényt visszautasította — ugyanis a kérvényre vezetett hitelesítési záradék szerint az aláírás hitelesítése tekintetéből a kérvényezők személyazonosságát dr. J. T. ügyvéd és dr. Ny. Ö. orvos igazolták és a hitelesítő kir. közjegyző ugyanabban a záradékban azon az alapon, hogy miután meggyőződött a kérvényt aláíró feleknek a nála letétben kezelt 1905. évre érvényes sátoraljaujhelyi választókerület országgyűlési képviselőválasztók állandó névjegyzékére vonatkozó sorszám alatt felvett választókkal való azonosságáról, — külön tanusítja, hogy a kérvényezők az illető választókkal azonos személyek. — Bár vitán kívül áll, hogy a kir. közjegyző a saját tapasztalatai tudomásának mi módon való szerzését, a hitelesítési záradékban, rendszerint feltüntetni nem tartozik, de minthogy a fent ismertetett hitelesítési záradékból kitűnik, hogy a kir. közjegyző az aláírások hitelesítésekor az aláírókat személyesen nem ismerte és minthogy annak dacára a választókkal való azonosságról ugyanakkor az aláírások hitelesítésével egyfolytában kiállított tanusítványának alapjául szolgáló meggyőződésének mily alapon való keletkezését fel nem tette, okszerűen következik, hogy a kérvényezőknek a választókkal való személyazonosságára vonatkozó tanusítványa is dr. I. T. és dr. Ny. Ö.

igazolásán alapszik; minthogy pedig a 21. § rendelkezéséből kétségtelen, hogy a kir. közjegyző tanusítványának a saját tapasztalati tudomásán kell alapulnia, a fentjelölt hitelesítési záradék pedig e kívánalmaknak meg nem felel, a 21. §-ra alapított kifogás következtében a kérvényt vissza kellett utasítani. (1905. május 11. 239 c. b. sz.)

*

A második helyen közölt curiai határozattal foglalkozik lapunk jelen számának első cikke.

*

Az Igazságügyi Javaslatok Tára május havi számában megjelent a polgári perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat előadói tervezete és indokolása. A tervezet az életbeléptető, átmeneti és vegyes rendelkezéseken kívül, külön címekben szabályozza a községi bíraskodást, a budapesti árú- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és gabonacsarnokok külön bíróságait és az okiratok megsemmisítése iránti eljárást.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: DR. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körut 19.
Félévre 6 „		

Tartalom: Okiratszövegezés, tekintettel az illetékszabásra. — A lakhely fogalmához az örökösödési eljárásban. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Külföld.

Okiratszövegezés, tekintettel az illetékszabásra.

E közlöny 4. számában lapunk szorgalmas főmunkatársa érdekesen, és ami fő, tanulságosan fejti ki nézeteit az okiratszövegezés és illetékszabás egymásra való vonatkozásáról, hogy úgy mondjam, kölcsönhatásáról.

Erről akarok én is néhány szót váltani, nem az előző cikknek kiigazításául, hanem kiegészítéséül.

Az előző cikk azt mondja, hogy az utóörökösödés és haszonélvezet egy és ugyanazon jogi helyzetet teremtik az érdekeltek számára, előnyösebb azért illetékszabás szempontjából, ha az okiratban utóörökösödési jog helyett, haszonélvezeti jogot állapítunk meg az illetők részére.

Való igaz, hogy a kétféle tulajdonjogi korlátozás, az utóörökösödés és haszonélvezet, szinonim fogalmak, de az okiratszövegezésnél nemcsak a jogi hasonlóságot tartjuk szem előtt, hanem a gyakorlati szempontokat is, azaz azt vizsgáljuk, milyen a kihatásuk a tényleges életviszonyokra, vagyis milyen benyomást tesznek, mert az emberek igen sokszor a benyomások után indulnak, e tekintetben pedig a két különböző formula nem egyformán állja ki a próbát.

Ugyanazért mielőtt akár az egyiket, akár a másikat használnók, első sorban mindig az illető érdekeltek jövőbeli helyzetére és viszo-